

De gamle platter fortæller – 13.

DAGBLADETS navnkundige journalist, salige Arne Jensen, skrev i starten af 1970'erne artikelserien "De gamle platter fortæller" om kongeskiverne fra Roskilde og Omegns Fugleskydningsselskab. Det blev til i alt 75 artikler, der blev bragt i DAGBLADET i 1972/73. Enkelte af artiklerne blev gengivet op til fugleskydningsselskabets 200 års jubilæum i 1987.

Som en markering af fugleskydningsselskabets 225 års jubilæum, den 28. august 2012, bliver Arne Jensens artikler nu genudgivet. I nogle tilfælde er historien eller ny viden løbet fra artiklerne, men i respekt for Arne Jensen, bliver alle artiklerne bragt, som de i sin tid blev skrevet af den lune journalist. Bortset fra justeringer af diverse trykfejl, er der ikke rettet et komma i Arne Jensens artikler. For at artiklerne til stadighed kan have et opdateret og korrekt indhold i forhold til nutidens læsere, vil der dog i de fleste tilfælde være tilføjet et supplerende efterskrift til de gamle artikler.

Skulle disse tilføjelser eller korrektioner være mangelfulde eller utilstrækkelige, vil det være meget interessant hvis DAGBLADETS læsere kan supplere.

Foruden de gamle artikler, har redaktøren på fugleskydningsselskabets hjemmeside, Henrik Brandt, i samarbejde med redaktionsleder på DAGBLADET Lars Ahn Pedersen forøget serien med yderligere 25 artikler. De 100 artikler vil blive bragt i DAGBLADET i de 100 lørdagsaviser der ligger op til jubilæumsdagen.

Fugleskydningsselskabet officielle betegnelse for de gamle klenodier er "skiver", men i fortsat respekt for Arne Jensens ordvalg, vil vi her bibeholde den oprindelige overskrift.

Interesserede læsere kan læse meget mere om det gamle selskab på www.roskildefugleskydning.dk.

8 øres køb – 2 øre i tilgift

Den gamle Bagergaards ejer fra 1870 til 1897 lavede brystsukker for alles øjne

Den gamle Bagergård i Roskilde er et af Algades ældste huse – og mest velbevarede. Med sin ejendommelige frontispice har den altid været et af de huse, øjet standser ved. Gennem århundreder er der lavet om på bygningen, men den nuværende indehaver, bagermester Henning Larsen, har som sine forgængere forstået at hæge om arven fra fortiden

Ejendommen har ændret udseende mange gange, og hvor ofte det er sket vides ikke, men den nævnes første gang i 1749, og siden 1763 har der været bageri. Den blev i mange år drevet af bagermester Anton Julius Nielsen og senere af hans søn, Julius Nielsen, men i denne artikel er det senior, vi skal beskæftige os med, fordi han har beriget Roskilde og Omegns Fugleskydningsselskabs samling på hotel Prindsen med en platte fra 1895. Den viser et interiør fra bageriet med fuglekongen og hans tre svende. Skiven er malet i 1896 af A. Schmidt.

Anthon Julius Nielsen, der var født i 1838, overtog i 1870 ved auktion bagergården efter "Madam Bager Aarestrup". Han var søn af en skrædder i Roskilde og havde da allerede haft bageri i fem år i købmand Østrups ejendom, Skomagergade 3. Ved hans overtagelse af bagergården i Algade 6 begyndte fornyelser og ombygninger. Før Nielsen kom til, var der kun almindelige, små stuevinduer ud til gaden, både i underste etage, hvor bagerstuen var, og på kvisten. Alt vedrørende bygningen så ud, som det havde gjort de sidste hundrede år, og det var ikke langt fra, at tiden var løbet lidt fra madam Aarestrup. Anthon Julius Nielsen lod indsætte fire lange, smalle vinduer, hvorpå malede kringler figurerede som reklame i en del år. Han var også den første bager, der i Roskilde lod indrette dampbageri med brødæltemaskine til sit eget rugbrødsbageri.

Ellers havde alt, hvad der angik forretning og ekspedition i Anthon Julius Niensens tid et vist fortidigt præg. Han stod selv hyggelig og proper med hvidt forklæde og opsmøgede ærmer inde i butikken og drejede og snittede den klæbrige sukermasse til brune klumper, som af datidens børn kaldtes "Løhder". Det var kun, når de blev købt hos bager Løhde. Niensens klumper havde ikke noget navn, men han foretog sin brystsukkerfabrikation for alles øjne på en marmorplade, der var lagt på disken. Denne var ellers beslået med zink over det hele. Roskildes afdøde lokalhistoriker, Fanny Fang, mindes i en artikel, at der ned fra en dobbelt gasarm hængte nogle forlokkende farvede mænd og kvinder, lavet af en gummiagtig, hvidmase. Figurerne, der var omtrent som elastik, kunne få børnenes tænder til at løbe i vand. Nydelsen var dog kun så som så, for de smagte fælt af opholdet i gassens nærhed.

*

Det var dengang almindelig skik og brug, at brødmænd og brødkoner ofte langsvejs fra kom ind til byen visse dage og hentede brød og basser, som de så solgte på deres vandring omkring i bestemte egne. Disse mennesker blev altid beværtet i bagergården. Mændene fik en sød snaps og konerne en kaffe. Og så var det i "tilgiften"s tid! For hver 8 – otte – øre, man købte, fik man for 2 øre i tilgift. Købte man for eksempel fire tvebakker, betød det, at man fik fem udleveret. Det var en god og gylden regel.

I 1898 overtog den ældste søn, Julius, forretningen, mens gamle Nielsen og hans hustru trak sig tilbage og købte ejendommen Allehelgensgade 8 efter købmand Anders Borch. Her levede Anthon Julius Nielsen nogle gode, rolige år, til han døde i februar 1921, 83 år.

- aj.

*

Efterskrift:

I dag hænger skiverne for de nulevende fuglekonger i Restaurant Håndværkeren, mens de afdøde fuglekongers skiver er deponeret på Roskilde Museum. Anthon Julius Niensens skive indgår i museets særlige afsnit for skiverne og historien omkring Roskilde Fugleskydningsselskab.

*

Som nævnt overtog den ældste søn – hvis fulde navn var Christian Waldemar Julius Nielsen - forretningen og ejendommen Algade 6 fra sin far i 1898. Også han blev fuglekonge, og det var i året 1899, og hans skive viser et prægtigt billede af Den Gamle Bagergaard, som stadig ligger hvor den altid har ligget og stadig ligner sig selv, om end den i dag har givet sig tilnavnet "Bivinci" før det velkendte navn.

- hb.

Artiklen blev bragt i Dagbladet den 10. juni 1972 og den 27. november 2010